

Будівлі і споруди та їх поведінка в умовах пожежі

Частина 3.

Згинальні та стиснуті будівельні елементи

ЛЕКЦІЯ 5.

Стиснуті конструктивні елементи з залізобетону.

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

ВСТУП.

- 1. Загальні відомості про стиснуті конструктивні елементи.**
- 2. Основні розрахункові співвідношення.**

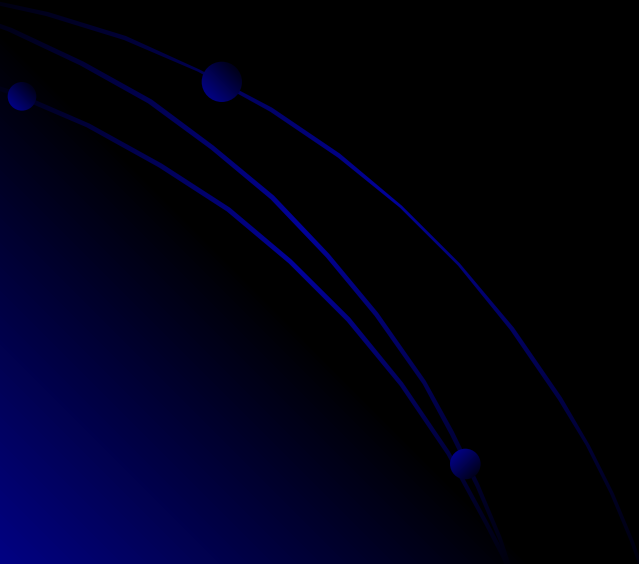
У загальному випадку до стиснутих елементів (що зазнають стискаючих зусиль) відносять:

- колони, несучі стіни;
- верхні пояси, а також деякі розкоси у фермах;
- стійкі кроквяних ферм;
- деякі різновиди покриттів у вигляді оболонок.

Стискання поділяються на два основних види:

- центральне стискання – коли напрямок стискаючої сили співпадає з оссю симетрії конструкції, зусилля діє паралельно осі симетрії.

- позацентрове стискання – коли напрямок дії стискаючої сили діє паралельно осі симетрії елемента, але не співпадає з нею.

Слід зауважити, що у реальній практиці досягти центрального стискання будівельних конструкцій майже неможливо, тому було введено поняття **ексцентриситет** – тобто відстань від точки прикладення стискаючого зусилля до осі симетрії конструкції.

Розрізняють наступні різновиди ексцентриситету:

- **малий** – коли точка прикладання стискаючого зусилля знаходиться у межах перерізу стовбура колони (притаманний безконсольним колонам);
- **великий** – коли точка прикладання стискаючого зусилля знаходиться між межами стовбура колони (притаманний в основному для консольних колон);

- **випадковий** – виникає практично у будь-якому елементі під навантаженням і залежить від наступних чинників:

- припустимі нормативні похибки при вантажі;
- нормативні похибки при монтажі вище розташованих елементів;
- нормативні допуски на точність виготовлення конструкції;
- нерівномірність розподілу заповнювача у бетоні, а також нормативними деформаціями при зберіганні, транспортуванні і монтажу конструкції.

**Величина випадкового
ексцентриситету приймається як
 $1/200$ від довжини колони або як
 $1/30$ від ширини перерізу.**

**Наявність ексцентриситету
обумовлює виникнення
згинальних напружень у
стиснутих конструкціях.**

**Це відбувається тому, що
ексцентриситет відіграє роль
плеча згинального моменту.**

Виходячи з цього, в інженерній практиці розрізняють поняття про поперечне згинання і повздоовжнє згинання.

При поперечному згинанні зусилля діятиме перпендикулярно до повздоовжньої осі елемента.

При повздоовжньому згинанні зовнішнє зусилля спрямовано паралельно осі симетрії елемента, але прикладається з деяким ексцентриситетом.

Поняття про повздоовжнє згинання і повздоовжнє стискання фактично є подібними один одному.

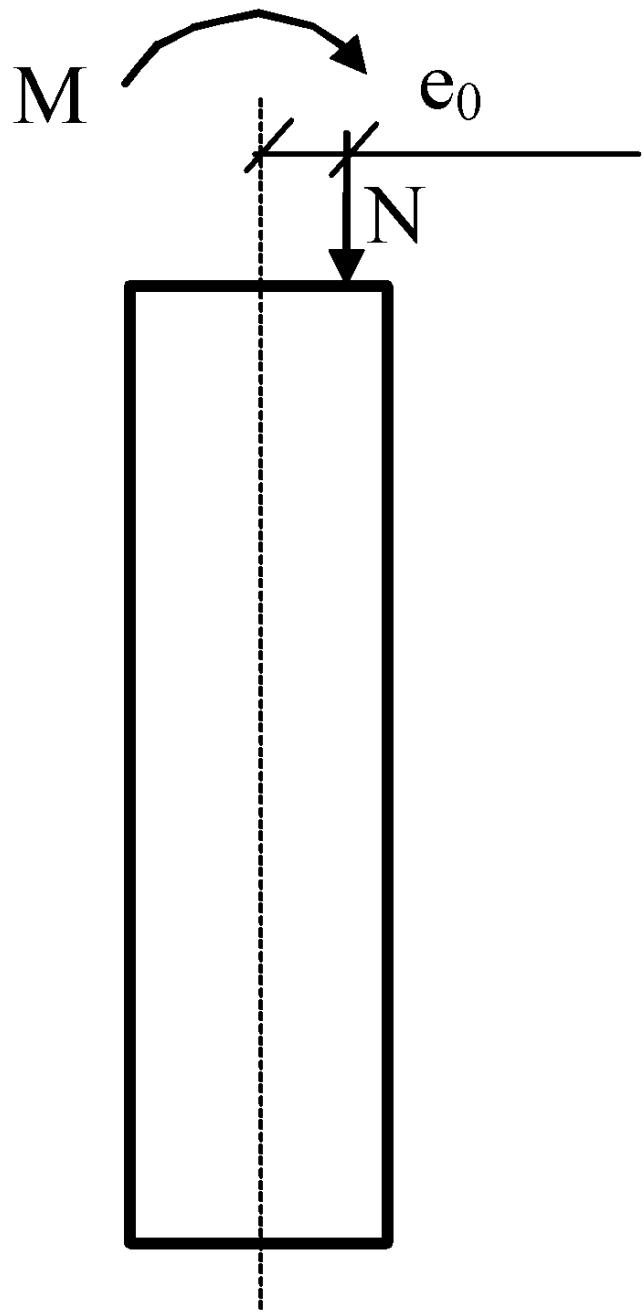
1. Загальні відомості про стиснуті конструктивні елементи.

Найбільш характерним прикладом таких елементів є колони. Як відомо, колони поділяють на:

- консольні;
- безконсольні;
- кранові;
- безкранові;
- одностійкові;
- двостійкові.

Колони багатоповерхових будівель розглядають як позацентрово стиснуті елементи.

Під позацентрово стиснутими (колони, перегородки і стіни будівель, елементи ферм і арок) розуміють такі елементи, у яких розрахункові подовжні стискальні сили N діють із початковим ексцентриситетом e_0 стосовно вертикальної осі елемента або на котрі одночасно діють осьова подовжня стискальна сила N і згинальний момент M .

Сукупність осьової подовжньої стискальної сили $\underline{N}$ і згинального моменту $\underline{M}$ можна замінити силою $\underline{N}$, також діючої з початковим ексцентриситетом $\underline{e_0} = \underline{e_{0N}}$ який приймають за даними статичного розрахунку конструкції.

$$e_{0N} = \frac{M}{N}$$

(залізобетонні колони)

де M - згинальний момент

N - подовжня сила

Ексцентриситет e_o у будь-якому випадку приймають не менше випадкового ексцентриситету e_a , обумовленого випадковими горизонтальними силами, початковим скривленням елемента, неточністю монтажу, неоднорідністю властивостей бетону по перерізу елемента тощо...

Чим більше довжина елемента, тим важче забезпечити його осьовий стиск.

2. Основні розрахункові співвідношення.

При дії стискаючих навантажень опір дії зовнішньої сили N створюють бетон і робоча поздовжня арматура, несуча здатність яких до моменту руйнації елемента використовується повністю.

Напружено - деформований стан позацентрово стиснутого елемента залежить від його гнучкості, величини ексцентриситету e_0 , тривалості дії навантаження, виду закріплення кінців елемента і ряду інших чинників.

Повздовжня робоча арматура

служить для збільшення несучої спроможності елемента, а також для зменшення впливу випадкових ексцентриситетів, неоднорідності і повзучості бетону, для сприйняття зусиль при транспортуванні і монтажі елемента.

- По перерізу колони повздовжню арматуру рекомендується розташувати симетрично, оскільки напрямок дії згинання може бути будь-яким;

- **поперечна арматура (або хомути)** – з`єднує робочу арматуру у єдиний каркас і, крім того, забезпечує стійкість повздовжньої робочої арматури.

Максимальна відстань між поперечними стрижнями не повинна перевищувати 400 мм, оскільки в іншому випадку може трапитись місцева деформація повздовжньої арматури на ділянці між хомутами;

побічне армування – являє собою декілька арматурних сіток, що розташовуються у торцевих частинах колон і призначені для запобігання розтрощенню торців під навантаженням.

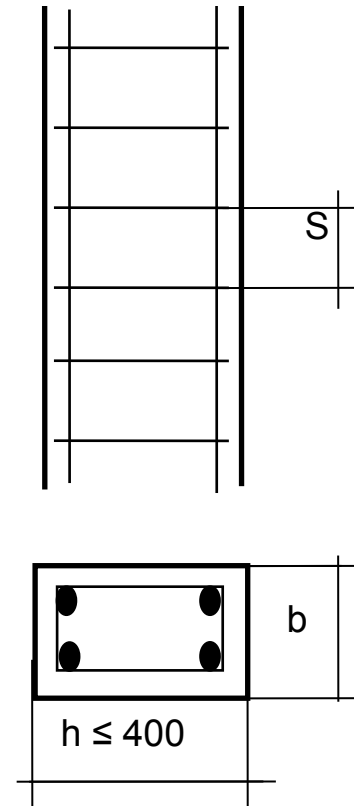
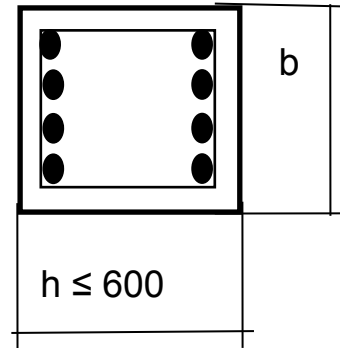
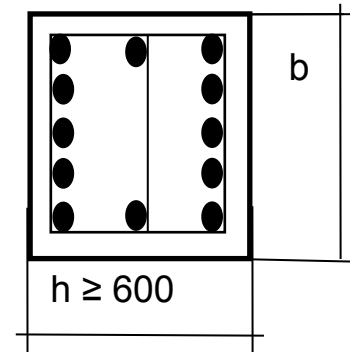
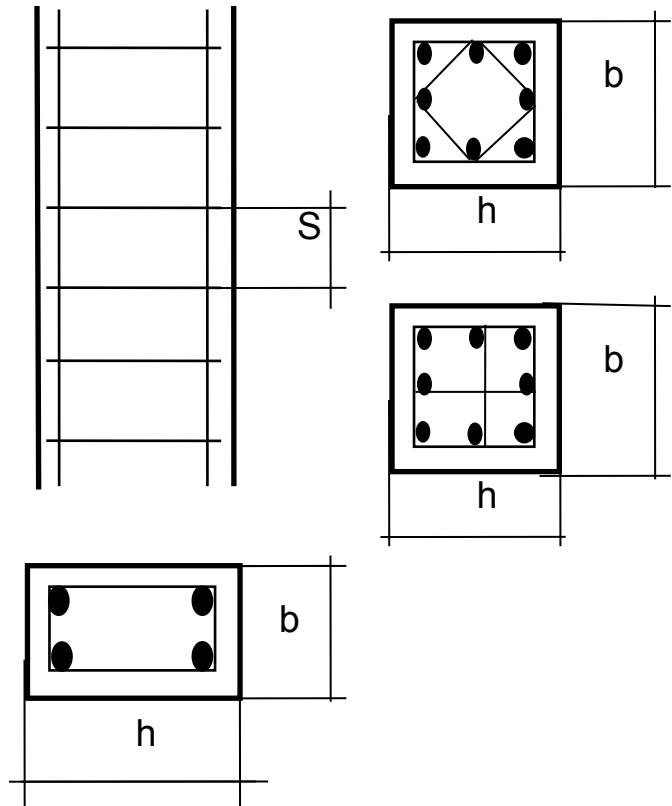
Кількість повздовжніх робочих стрижнів повинна бути парною.

Як правило, оптимальна кількість робочих стрижнів приймається 8-10.

Кількість робочих стрижнів приймається кратною 4.

Колони з малими ексцентриситетами

Колони з великими ексцентриситетами

Характер руйнування стиснутих елементів близький до характеру руйнування елементів, що вигинаються, тобто - по пластичному шарніру.

У стадії I напружено-деформованого стану в розтягнутій зоні утворюються нормальні тріщини, а в стадії III – настає плавне руйнування елементів.

При цьому напруги в розтягнутій і стиснутій арматурі і бетоні стислої зони перерізу досягають своїх граничних значень.

ВИСНОВОК:

При розрахунку стиснутих конструкцій необхідно враховувати точку прикладання зусиль для врахування виникаючого при цьому ексцентриситету та визначення відповідних конструктивних особливостей елементу.